

SULTAN ABDÜLHAMİD

21 Eylül 1842 tarihinde İstanbul'da doğdu. Çocukluğundan itibaren iyi bir eğitime tabi tutuldu. Arapçayı Ferid ve Şerif Efendilerden; Farsçayı Kazasker Ali Mahvî Efendi ve Sadrazam Safvet Paşadan; tefsir, hadis, fıkıh ilimlerini Gümüşhanevi Ömer Hulûsî Efendiden; Fransızca'yı Gardet, Edhem ve Kemal Paşalardan ve diğer din ve fen ilimlerini de sahasında üstad olan hocalardan öğrendi. Tahsilinden artan zamanlarını ata binmek, silâh kullanmak ve spor yapmakla değerlendirirdi.

Osmanlı padişahlarının otuz dördüncüsü ve İslâm halifelerinin doksan dokuzuncusu idi. Şehzade Abdülhamid'in zekâ ve Hâfızasının son derece yüksek oluşu ile politik kabiliyeti, amcası olan Sultan Abdülaziz'in dikkatini çekti. Nitekim Sultan Abdülaziz Han, onun daha serbest bir ortamda yetişmesini sağladı. Mısır ve Avrupa seyahatlerinde yanında götürdü. Şehzade Abdülhamid de bu imkanlardan en iyi şekilde istifadeye çalıştı. Yabancı basını devamlı takib ederek dış devletlerin niyet ve emellerini ve gayelerine ulaşabilmek için uyguladıkları metodları çok iyi etüd etti; ayrıca ticarî faaliyetlerde de bulundu. **Kendisinin marangoz atölyesi ile bir çiftliği vardı. Toprak işleriyle meşgul oldu. Koyun besletti. Üstübeç madenleri işletti. Son derece cömert olan Şehzade, kazandığı paraları saltanatı sırasında din ve devlet işleri ile fakir ve yoksullara harcadı.**

Abdülhamid Han, henüz otuz dört yaşında iken, 1876 yılında Osmanlı tahtına çıktı. Osmanlı padişahları arasında, değişik çevreler içinde hem en çok tartışılan, hem de en çok ilgi uyandıran padişah oldu. Yaklaşık 33 yıl süren saltanatı müddetince kalıplaşmış klasik Osmanlı padişahlarından farklı olarak, bizzat yöneten ve bir düşüncenin sembolü olan bir kişilik göstermiştir.

Sultan Abdülhamid ibadetlerini aksatmazdı. Sıradan bir vatandaş gibi yaşardı. Yunan seferi sırasında, kendisine hazineye yeterli para bulunmadığı söylenince, atalarından kalma şahsî servetinden masrafları karşılamış, devletten beş kuruş almamıştı.

Devlet işlerinin yanısıra bazı san'at dallarıyla da ilgilenirdi. Bunun için kurduğu marangozhanede çeşitli eşyalar yapar, bunları sattırır ve parasını fakire fukaraya dağıttırirdi. **Son derece şefkatli bir insan olan Sultan Abdülhamid'in kendisini öldürmek isteyenleri bağışlaması, dünya siyaset tarihinde görülmemiş bir olaydır.**

Sultan Abdülhamid, eğitim konusunda hizmet verecek bir çok mekân yaptırdı. Üniversiteler, Güzel San'atlar Akademisi, Ticaret ve Ziraat Okulları kuran Sultan Abdülhamid, ilk ve orta dereceli okullar, dilsiz ve kör okulları, kız meslek okulları da yaptırmıştı. Vilâyetlere liseler, kazâlara ortaokullar kurmakla beraber, ilkokulları köylere kadar ulaştırdı. İstanbul'daki Şişli Etfal Hastahanesini ve Darülaceze'yi kendi

---

şahsî parasıyla yaptırdı. Hamidiye adı verilen nefis içme suyunu borularla İstanbul'a getirtti. **Karayollarını Anadolu içlerine kadar uzatan Sultan Abdülhamid, Bağdat'a ve Medine'ye kadar da demiryolları, büyük şehirlere atlı tramvay hatları döşetti.**